

KS. KAZIMIERZ SZWARGA

Lipinki

PIĘKNA MADONNA Z DZIECIĄTKIEM

U podnóża Beskidu Niskiego, 10 km na południowy wschód od Biecza, leży wioska Lipinki, do XVI w. nazywana także Lipniki¹. Pod względem gospodarczym stanowiły Lipinki od dawna, wraz z innymi okolicznymi miejscowościami, tzw. „Gorlickie Zagłębie Naftowe”. W administracji państwowej wioska ta należy do województwa krośnieńskiego. Pod względem zaś kościelnym parafia w Lipinkach należy do dekanatu bieckiego i stanowi południowo-wschodni kraniec diecezji tarnowskiej.

Wieś Lipinki założył w 1363 r. król Kazimierz W. na prawie niemieckim. Wkrótce powstała tutaj parafia rzymsko-katolicka, do której w latach 1650—1917 przyłączony był również, wydłupiony przez zarazy i najazdy wrogów, teren dzisiejszej parafii w Wójtowej. O najstarszych dziejach parafii w Lipinkach są dostępne jedynie bardzo skąpe wiadomości. Dotyczą one m. in. drewnianego, istniejącego od XV do XVII w., kościoła parafialnego p.w. św. Marcina. W 1624 r. wzniesiony został w Lipinkach kościół murowany p.w. Wniebowzięcia NMP, którego fundatorem był starosta biecki Jan Wielopolski. Obecny, również murowany, barokowo-klasycystyczny kościół parafialny został tutaj wzniesiony w 1782 r. z fundacji Ewarysta Kuropatnickiego, a konsekrował go w roku następnym bp M. R. Sierakowski. W dniu 8 stycznia 1972 r. szalał w tym kościele pożar, który zniszczył wieżę, konstrukcję dachową, sklepienie i całe wyposażenie wnętrza świątyni. Od tego czasu trwa usuwanie skutków nieszczęśliwego wydarzenia. Obecnie dobiegają szczęśliwie do końca prace nad wyposażeniem wnętrza kościoła, według projektu prof. J. Budziły z Krakowa.

Największym skarbem kościoła parafialnego w Lipinkach jest starodawna drewniana figura Matki Bożej z Dzieciątkiem, czczonej w tajemnicy Jej Wniebowzięcia². Rzeźba ta znajdowała się najpierw (do ok. 1540 r.) w kościele parafialnym w Męcinie Wielkiej. Obecnie w ramach trwającego remontu kościoła parafialnego w Lipinkach przygotowano na centralnej ścianie prezbiterium specjalną niszę, w której została umieszczona słynąca łaskami figura.

¹ J. Patrzyk ks., *Lipinki* (monografia historyczna), APwL, s. 94, mszps.

² Tenże, *Historia cudownej figury lipińskiej w zarysie*, APwL 1955, s. 56, mszps.

Jest to przyścienna rzeźba gotycka, licząca 121 cm wysokości, która prawdopodobnie była niegdyś główną figurą nieznanego bliżej tryptyku³.

Figura lipińska ukazuje Maryję jako Królową Wniebowziętą, która stanęła w niebie po prawicy Syna-Króla w złotym ubiorze chwały wiecznej. Postać Matki Najświętszej przedstawiona jest w pozycji stojącej, jakby na małym pagórku, z Dzieciątkiem na prawej ręce. W lewej ręce trzyma berło. Madonna Lipińska, podobnie jak wszystkie inne „Piękne Madonny”, przedstawiona jest w kontrapoście. Ubrana jest w złotą suknię oraz płaszcz, który na przodzie układa się w duże łyżkowate fałdy, a po bokach opada rurkowatymi zwojami draperii. Na stopach ma wąskie średniowieczne pantofelki. Głowę Madonny zdobi korona, spod której opada na boki spiralnie skręcona staropolska nałęczka. Oblicze Maryi przypomina małopolski typ antropologiczny, o szerokiej twarzy, grubej szyi oraz rysach regularnych, harmonijnych i szlachetnych, z których przebija królewski majestat, ale też piękno i dobroć.

W całości rzeźba jest harmonijna, pełna umiaru, rytmu, poezji i treści. Przedstawiona w figurze Maryja ma wygląd na ok. 17 lat. Trzymane przez Nią na prawej ręce Dziecię jest uderzająco małe, ale jego twarzyczka przypomina człowieka dorosłego. Dzieciątko obiema rączkami trzyma jabłko królewskie. Treścią łąskami słynącej figury Matki Bożej w Lipinkach jest chwała i szczęście Wniebowziętej Królowej.

Nie znamy dokładnego czasu powstania, ani twórcy wspaniałej pod względem artystycznym figury Matki Bożej Lipińskiej. Jest rzeczą pewną, że jej autorem musiał być artysta wysokiej klasy. Przekazywana przez miejscową ludność legenda mówi o węgierskim pochodzeniu figury. Za tego rodzaju opinią może przemawiać również samo położenie Męciny W. w pobliżu ruchliwej w średniowieczu drogi wiodącej z Biecza do Bardiowa. Analiza naukowa figury nie wykazuje cech właściwych dla rzeźby zakarpackiej, ale potwierdza opinię o jej małopolskim pochodzeniu. Nieżyjący już prof. J. Dutkiewicz przyjmuje jako miejsce powstania figury lipińskiej Kraków⁴.

Podobnie jak twórca, anonimowy jest również fundator figury czczonej w Lipinkach. Jest rzeczą bardzo prawdopodobną, że stanowiła ona fundację mieszczan Biecza dla kościoła parafialnego w wiosce Męcina Wielka, będącej własnością tego miasta.

Tradycja miejscowa w Lipinkach wskazuje, że już w Męcinie W. figura Matki Bożej uważana była za łąskami słynącą i dlatego rozwinęły się tutaj różne formy jej czci. Jednak pod koniec XV w. Męcina W. i jej okolice wydłużyły się na skutek zarazy i licznych wojen, a to pociągnęło za sobą likwidację tamtejszej parafii rzymsko-katolickiej. Z początkiem XVI w. przybyli na te tereny prawosławni Wołosi i dla nich została utworzona w Męcinie W. parafia prawosławna. W związku z tymi wydarzeniami przeniesiono łąskami słynącą figurę Matki Bożej z Męciny W. do Lipinek, gdzie odtąd odbiera publiczną cześć⁵.

Ze względu na zniszczenie przez pożary (m. in. w 1657 r.) akt parafialnych, nie są znane najstarsze dzieje kultu figury Matki Bożej w Lipinkach. Akta wizytacyjne wspominają o jej istnieniu po raz pierwszy w 1608 r.⁶ Samo jednak wzniesienie w Lipinkach w 1624 r. przez J. Wielopolskiego murowanego

³ Wł. Smoleń ks., *Inwentarz Kultu Maryjnego w Diecezji Tarnowskiej*, w: „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, t. 4, Lublin 1962, s. 336.

⁴ J. E. Dutkiewicz, *Małopolska rzeźba średniowieczna 1300—1450*, Kraków 1949, s. 114—115.

⁵ J. Patrzyk ks., *Historia cudownej figury...*, s. 8—17.

⁶ AKMK, *Visitatio ecclesiarum... in decanatu Becensi... a.D. 1608 facta* AVCap. 26, s. 392 nn.

kościola parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP świadczy o rozwiniętym wówczas w tej parafii kulcie łaskami słynącej figury Matki Bożej. Natomiast XVIII-wieczne akta wizytacyjne podają już dokładny opis figury M. Bożej Lipińskiej wraz ze stwierdzeniem, że uważana jest ona za słynącą łaskami. Równocześnie wyliczają ozdoby tej figury: srebrne sukienki ozdobione 24 drogimi kamieniami, srebrne korony, berło, 40 srebrnych wotów, a także przedmioty kultu liturgicznego, m. in. 23 ornaty, siedmiogłosowe organy, duża monstrancja, 4 kielichy, 2 puszki, srebrny krzyż, srebrna kadzielnica, 12 dzwonów itp.⁷ Tak bogaty sprzęt liturgiczny w małej parafii lipińskiej wskazuje wyraźnie na rozwinięty w tym czasie i przyciągający pielgrzymów ośrodek kultu figury Matki Bożej.

Rozwijający się żywo kult łaskami słynącej figury Matki Bożej w Lipinkach zaczął jednak upadać pod koniec XVIII w. Przyczyną tego faktu był rozwój sanktuarium P. Jezusa Ukrzyżowanego w oddalonej o 6 km od Lipinek Kobylance, a także zarządzenia systemu józefińskiego, zgodnie z którymi nielegalną stała się działalność wszystkich sanktuariów galicyjskich, za wyjątkiem Kobylanki. W związku z tymi zarządzeniami zostały też skonfiskowane z kościoła parafialnego w Lipinkach srebrne naczynia liturgiczne i inne przedmioty, a z samej figury Matki Bożej zabrano srebrne sukienki, korony i wota gromadzone przez wiernych w ciągu stuleci. Te okoliczności wpłynęły na upadek sanktuarium lipińskiego⁸.

Znakiem osłabienia w XIX i na początku XX w. kultu Matki Bożej w Lipinkach były również dalsze dzieje łaskami słynącej figury. We wzniesionym w 1780 r. kościele parafialnym umieszczono ją w niszy wykonanej nad tabernakulum. Kiedy jednak w 1887 r. ufundowano rzeźbioną nastawę głównego ołtarza, uznano, że gotycka rzeźba nie odpowiada barokowemu wystrojowi kościoła. Dlatego słynąca łaskami figura została usunięta z parafialnej świątyni. To spotkało się ze zdecydowanym sprzeciwem wiernych. Ich postawa była przyczyną umieszczenia figury Matki Bożej Lipińskiej w kościele — w bocznym jego ołtarzu, który był odtąd stale ozdabiany kwiatami i stał się ulubionym miejscem modlitwy. Kult Matki Bożej Lipińskiej nie ustał więc zupełnie. Świadczą o tym m. in. czciciele Matki Najświętszej, wpisujący się w dniu odpustu sierpniowego do księgi założonego tutaj w 1867 r. arcybractwa Niepokalanego Serca Maryi dla nawrócenia grzeszników⁹.

W 1905 r. objął probostwo w Lipinkach ks. Jan Szura. Kapłan ten, biorąc pod uwagę kult łaskami słynącej figury Matki Bożej, umieścił ją w przystosowanym na kaplicę skarbcu kościelnym. W tej kaplicy często celebrował śpiewaną Mszę św. Czynił to regularnie w każdą sobotę. Jednak wierni nie byli zadowoleni z takiego rozwiązania, gdyż brak światła w kaplicy pozwalał im oglądać figurę Matki Bożej jedynie podczas Mszy św., gdy na ołtarzu paliły się świece¹⁰.

Po pożarze kościoła w 1912 r. zburzona została wspomniana kaplica przerobiona ze skarbcza, a na jej miejscu wybudowano nową p.w. św. Barbary. W tej kaplicy, na mense opalonego ołtarza umieszczono tymczasowo figurę Matki Bożej Lipińskiej. Kiedy jednak wzniesiony został nowy ołtarz, wówczas figurę odstawiono do zakrystii. Dopiero w 1933 r. ks. F. Kielbicki umie-

⁷ AKMK, Liber ordinationis... per Michaelem Kunicki... 1750, AV 7; AKMK, Acta statuum ecclesiarum... Decanatus Becensis a.D. 1766 conscripta, AV 49, s. 77 nn.

⁸ J. Patrzyk ks., *Historia cudownej figury...*, s. 17 nn.

⁹ APwL, Księga Arcybractwa Niepokalanego Serca Maryi; J. Patrzyk ks., *Historia cudownej figury...*, s. 30—31.

¹⁰ Tamże, s. 20 nn.

cił ją w betonowej kapliczce na cmentarzu przykościelnym, gdzie przez kilka lat czczona była przez wiernych.

W 1939 r. zamieszkał w Lipinkach miejscowy rodak, ks. Jan Patrzyk († 1967), który zainteresował się tamtejszą figurą Matki Bożej i odkrył jej sławną przeszłość¹¹. Skutkiem tego już w dniu 8 grudnia tegoż roku przeniesiono tę słynącą łaskami figurę z kapliczki do kościoła parafialnego. To wydarzenie wpłynęło na odrodzenie się dawnego kultu. W 1941 r., pomimo trwającej okupacji i szalejącego terroru hitlerowskiego, odbyło się uroczyste wprowadzenie, poddanej konserwacji, figury Matki Bożej Lipińskiej do kościoła parafialnego¹². Umieszczona została w centralnym miejscu nastawy głównego ołtarza. Od tego czasu kult Matki Bożej w Jej lipińskiej figurze rozwija się bez przerwy.

Bp Jan Stepa powziął w 1954 r. myśl o uroczystej koronacji łaskami słynącej figury Matki Bożej w Lipinkach. W tym celu ks. J. Patrzyk przygotował dokumentację historyczną samej figury i jej kultu. Myśl swego poprzednika podjął bp Ordynariusz J. Ablewicz, który po przedstawieniu Stolicy Apostolskiej odpowiednich dokumentów uzyskał dekret Kapituły Bazyliki św. Piotra w Rzymie z dnia 13 lipca 1969 r., zezwalający na dokonanie papieskiej koronacji tej czcigodnej figury.

Pożar kościoła w styczniu 1972 r. zniszczył wraz z całym wyposażeniem wnętrza łaskami słynącą figurę Matki Bożej Lipińskiej. W ramach naprawiania szkód wyrządzonych przez pożar zlecono rzeźbiarzowi Mieczysławowi Stobierskiemu rekonstrukcję sławnej figury. W dniu 14 sierpnia 1972 r. wprowadzono uroczystie zrekonstruowaną figurę Matki Bożej Lipińskiej i umieszczono ją znów nad głównym ołtarzem kościoła parafialnego.

Odbudowa zniszczonej świątyni i rekonstrukcja figury Matki Bożej nie spowodowały upadku starodawnego sanktuarium lipińskiego. Przeciwnie, w ostatnich latach, a zwłaszcza od odpustu sierpniowego w 1977 r., gdy Biskup Ordynariusz ogłosił trzyletnie przygotowania parafii i okolicy do uroczystej koronacji figury Matki Bożej, można było zauważyć pewien wzrost liczby Jej czcicieli oraz powiększenie się zasięgu terytorialnego oddziaływania tego kultu na wiernych.

Niezapomnianym natomiast wydarzeniem dla wszystkich czcicieli Matki Bożej Lipińskiej stała się sama uroczystość koronacji łaskami słynącej figury, która miała miejsce w niedzielę, dnia 17 sierpnia 1980 r. Samej koronacji dokonał Biskup Ordynariusz Tarnowski wraz z trzema Biskupami Pomocniczymi. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i wygłosił homilię Biskup Ordynariusz z Przemyśla. Pod koniec Mszy św. Biskup Ordynariusz odmówił wraz ze zgromadzonym Ludem Bożym specjalny akt oddania diecezji tarnowskiej Matce Bożej Lipińskiej. W uroczystości wzięło udział 22 biskupów, ok. 800 księży, duża grupa kleryków, ok. 400 sióstr zakonnych i ogromne rzesze wiernych, przybyłych głównie z diecezji tarnowskiej i przemyskiej. Nie zabrakło też gości zagranicznych, zwłaszcza ze Stanów Zjednoczonych, Węgier, Francji i pobliskiej Czechosłowacji. Również przez całą oktawę po koronacji gromadzili się w Lipinkach czciciele Matki Bożej, szczególnie grupy objęte duszpaństwem specjalistycznym¹³.

Przez posiadanie łaskami słynącej figury Matki Bożej najpierw Męcina W., a następnie Lipinki, stanowiły aż do końca XVII stulecia jedyne sanktuarium

¹¹ APwL, J. Patrzyk ks., *Liber memorabilium Beatae Mariae Virginis in gratiosa efigie Lipiniensi*, (proboszcz w Medenicach), 1940, 41, 42, s. 1—2, rkps.

¹² Tamże, s. 14—52; APwL, *Kronika Parafii Lipinki od 1960 r.*, t. II, rkps.

¹³ T. Szarwark ks., *Sprawozdanie z uroczystości koronacyjnej figury Matki Bożej w Lipinkach*, Cur 130(1980), s. 352—358.

w okolicach Biecza i Gorlic. Stąd też ruch pielgrzymkowy, mający na celu uczczenie Bogarodzicy w Jej wizerunku rozwijał się w tym czasie szybko i był bardzo żywy. Jednak brak źródeł historycznych nie pozwala na szczegółowe omówienie wszystkich pielgrzymek pod względem ich charakteru, ilości osób oraz miejscowości, z których przybywały. Poprzestać trzeba na ogólnych wnioskach z opisanych względnie przekazanych tradycją niektórych wydarzeń z dziejów parafii w Męciny W. i Lipinkach.

Do dnia dzisiejszego przetrwała tradycja o przybywających do Męciny W. (do końca XV w.) i później do Lipinek, w celu uczczenia sławnej figury Matki Bożej, pielgrzymach z Węgier i Słowacji, gdzie najpierw husytyzm, a następnie kalwinizm zniszczył cześć oddawaną Bogarodzicy i Świętym w obrazach oraz rzeźbach. Tym bardziej musieli przybywać do Męciny W. i Lipinek liczni pielgrzymi z pobliskich miejscowości polskich, szczególnie z ziemi bieckiej i gorlickiej. Świadczyć o tym może m. in. wzniesienie w 1624 r. w Lipinkach murowanego kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP, w miejsce dotychczasowej świątyni drewnianej p.w. św. Marcina. Dla wygody pielgrzymów nowy kościół usytuowany został obok skrzyżowania ważnej w owym czasie drogi węgierskiej z drogą ruską. O dużej liczbie pielgrzymów odwiedzających sanktuarium Wniebowzięcia NMP świadczą również wspomniane kilka razy w XVIII-wiecznych aktach wizytacyjnych bogate szaty i inne przedmioty używane do liturgii, ozdoby samej figury słynącej łaskami oraz wota zgromadzone w kościele lipińskim.

Pod koniec XVIII i w XIX w. nastąpił upadek żywo rozwijającego się dotychczas ruchu pątniczego do sanktuarium w Lipinkach. Główną tego przyczyną były zarządzenia władz państwowych austriackich, zabraniające odbywania pielgrzymek do wszystkich sanktuariów w tej części Galicji, za wyjątkiem przeżywającej w tym czasie rozkwit Kobylanki. Także ograbienie kościoła parafialnego w Lipinkach z wszelkich cennych przedmiotów nie przyciągało pielgrzymów do tej miejscowości. Upadek ten nie był jednak całkowity. Wprawdzie nie tak licznie jak poprzednio, ale przybywali również w XIX wieku pielgrzymi, szczególnie na sierpniową uroczystość odpustową. Oprócz czcicieli Matki Bożej z okolicznych miejscowości, zjawiali się m. in. pielgrzymi z Bączali, Sławęcina, Ropy, Moszczenicy, a w pojedynczych wypadkach z Tarnowa i Strzyżowa.

Z chwilą odrodzenia się w 1939 r. kultu Matki Bożej Lipińskiej zaczęły znów przybywać do tego sanktuarium liczniejsze pielgrzymki, zarówno indywidualne jak też grupowe. Te ostatnie związane były przede wszystkim z sierpniową uroczystością odpustową. Tak m. in. wspominają zapiski parafialne o pielgrzymkach grupowych przybywających corocznie z Wójtowej, a niekiedy z Dębowca i Gorlic. Pielgrzymki grupowe z bardziej odległych miejscowości przybywały do Lipinek już w dniu 14 sierpnia. Pojedyncze zaś osoby względnie rodziny udawały się do Lipinek okazyjnie, w celu wyproszenia potrzebnej łaski lub podziękowania za otrzymane dobrodziejstwo. Zazwyczaj taka pielgrzymka związana była z odprawieniem nowenny do Matki Bożej Lipińskiej i zamówieniem Mszy św. przed Jej figurą¹⁴.

Trzeba stwierdzić, że obecne oddziaływanie sanktuarium w Lipinkach ukierunkowane jest przede wszystkim na wiernych dekanatu bieckiego, częściowo gorlickiego oraz najbliższej położonych parafii z diecezji przemyskiej. W Lipinkach organizowane są dekanalne spotkania i nabożeństwa dla poszczególnych grup parafialnych, np. młodzieży, ministrantów, pracownic miło-

¹⁴ Liber memorabilium..., s. 8—10, 53—100, 309.

sierdzia itp. Nie brakuje jednak w dalszym ciągu pielgrzymów przybywających tutaj z bardziej odległych miejscowości, by pomodlić się przed łaskami słynącą figurą Matki Bożej.

Łaski i dobrodziejstwa otrzymywane przez wiernych są czynnikiem tworzącym każde sanktuarium. Sława licznych łask towarzyszyła również figurze Matki Bożej Lipińskiej od samego początku. Uznawana ona była za łaskami słynącą zarówno wówczas, gdy znajdowała się w Męcinie W., jak też wtedy, gdy została przeniesiona do Lipinek. Jednak, poza ogólnymi stwierdzeniami we wspomnianych już XVIII-wiecznych aktach wizytacyjnych „Sculptura BMV habetur pro gratiosa”, nie dochowały się aż do początków XX stulecia żadne wykazy łask otrzymywanych za przyczyną Matki Bożej z Lipinek. Dopiero z inicjatywy ks. J. Patrzyka, dzięki któremu doszło do odrodzenia się kultu Madonny Lipińskiej, zaczęto spisywać łaski i dobrodziejstwa otrzymane w tym sanktuarium. W ten sposób zgromadzono w księdze łask, kronice parafialnej oraz na luźnych kartkach — 95 opisów łask, jakich doznali czciciele Bogarodzicy w Lipinkach od 1939 r.

W opisach tych najczęściej (19 razy) pojedyncze osoby względnie całe rodziny dziękują Pani Lipińskiej za ocalenie od zguby w różnych nieszczęśliwych wypadkach, zwłaszcza w trudnych latach okupacji. Kilka podziękowań dotyczy uwolnienia się z nałogów, szczególnie pijaństwa. W pozostałych opisach czciciele Matki Bożej z Lipinek dziękują Jej za uzdrowienie z rozmaitych, często bliżej nieokreślonych chorób.

O natężeniu kultu Matki Bożej Lipińskiej i dobrodziejstwach otrzymywanych dzięki Jej wstawiennictwu świadczą m. in. wota zawieszane obok łaskami słynącej figury. Nie zachowały się do naszych czasów oficjalne wykazy zgromadzonych w Lipinkach wotów. Z innych jednak dokumentów dowiadujemy się, że w ciągu stuleci składano ich tutaj bardzo wiele. Tak np. wspomniane już XVIII-wieczne akta wizytacyjne wyliczają 40 srebrnych wotów, które jednak na mocy dekretów józefińskich zostały wkrótce skonfiskowane wraz z innymi cennymi przedmiotami należącymi do kościoła lipińskiego. Wota natomiast zgromadzone od początku XIX stulecia aż do 1972 r. zostały zniszczone podczas pożaru tej świątyni. Na podstawie jednak pochodzących z tego czasu opisu łask można w przybliżeniu ustalić ilość, a niekiedy również jakość zniszczonych w czasie pożaru wotów. Opisy zaś te wspominają o składaniu obok figury Matki Bożej Lipińskiej srebrnych lub pozłacanych serc (15), srebrnej ręki, ryngrafu (4), nitek koralu (5), łańcuszka z medalikiem (2), branzolet i kolczyków. Dwukrotnie jest mowa o przygotowaniu specjalnego srebrnego wotum, przedstawiającego historię uwolnienia z nieszczęścia za przyczyną Matki Bożej Lipińskiej. Najczęściej jednak wspomniane opisy łask stwierdzają ogólnie, że na podziękowanie za otrzymaną łaskę zostało złożone wotum (19 razy). Parafianie wreszcie Lipinek zawieszali wota na przedstawiających łaskami słynącą figurę Matki Bożej trzech obrazach, które w latach 1965—1966 odwiedziły niemal wszystkie miejscowe rodziny.

Obecnie składane przez wiernych w Lipinkach wota umieszczone są w specjalnych kasetach obok niszy z figurą Matki Bożej. Na pamiątkę pożaru zawieszono tam zniszczone częściowo od wysokiej temperatury jedno srebrne serce. Świadectwem zaś łask otrzymanych już po 1972 r. są następujące wota: srebrne lub pozłacane serca różnej wielkości (26), podwójne serce srebrne połączone krzyżem, bursztynowe serduszko, ryngrafy z wizerunkiem Matki Bożej (12), różnego rodzaju różańce (9), krzyże zasługi (2), korale (18 nitek), szlachetny kamień na złotym łańcuszku i broszki (4). W związku z tymi wotami na uwagę zasługuje przyjmujący się w Lipinkach zwyczaj składania jako wotum różańca, którym posługiwał się proszący o łaskę przed figurą Matki Bożej.

Momentem decydującym o odrodzeniu się kultu Matki Bożej Lipińskiej w 1939 r. było odnalezienie przez ks. J. Patrzyka pierwszych zwrotek starej pieśni „Witaj Pani niebieska...”, zanotowanych na karcie księgi metrykalnej z lat 1759—1776. Tenże kapłan ułożył następne zwrotki i w ten sposób powstała pieśń, która jest najczęściej śpiewana w kościele parafialnym w Lipinkach¹⁵. Znane są tutaj jeszcze inne teksty pieśni do Matki Bożej, ułożone w całości przez ks. Patrzyka, np. „Cześć Maryi, cześć i chwała...”, „Matko Lipińska, do Ciebie idziemy...”, albo też przerobione przez niego z tekstów śpiewanych w pokrewnych sanktuariach maryjnych, np. „Witaj Pani niebieska, o Maryjo Lipińska...” (Bołszowce, Tarnowiec), „W lipińskim kościele Maryi tron się wznosi...” (Rychwałd) itp.¹⁶ W treści tych wszystkich pieśni zawarta jest radość z licznych łask otrzymywanych dzięki obecności figury Matki Bożej w Lipinkach, a także prośby o wstawiennictwo w potrzebach osobistych i ogólnych.

Wśród modlitw na uwagę zasługuje zwyczaj częstego odprawiania nowenny do Matki Bożej Lipińskiej w celu uproszenia potrzebnych łask. Urządzane również były w kościele publiczne nowenny z prośbą o ocalenie od nieszczęść ogólnych, np. w latach okupacji błagano Matkę Bożą Lipińską o wolność narodową i pokój dla Ojczyzny. Tego rodzaju nowenny łączono zazwyczaj z ważniejszymi świętami Maryjnymi.

Należy tutaj odnotować jeszcze wiersz Teresy Snopkowskiej pt. „Madonna Lipińska”, zamieszczony w tygodniku „Gość Niedzielny” z dnia 1 X 1972 r., a więc już po uroczystym wprowadzeniu do kościoła parafialnego zrekonstruowanej figury Matki Bożej.

W latach wojennych i powojennych znaczną rolę w rozpowszechnieniu się kultu Matki Bożej Lipińskiej odegrały widokówki i obrazki przedstawiające słynącą łaskami figurę — oddzielnie względnie łącznie z widokiem kościoła parafialnego. Już w 1941 r., na uroczystość wprowadzenia do kościoła w Lipinkach odnowionej figury Matki Bożej, Helena Górowiczowa przygotowała artystyczne zdjęcia fotograficzne, a nieco później małe obrazki książeczkowe. Po wojnie natomiast (1949 r.) staraniem ks. J. Patrzyka zostały wydane w Niepokalanowie pocztówki oraz małe obrazki książeczkowe przedstawiające figurę, z pieśnią do Matki Bożej Lipińskiej na odwrocie. Te obrazki w następnych latach były udostępniane tym, którzy chcieli uczcić Matkę Bożą w Jej lipińskiej figurze.

Kończąc krótką relację o sanktuarium Wniebowzięcia NMP w Lipinkach należy stwierdzić, że wyjątkowo burzliwe były dzieje figury słynącej tutaj łaskami, a także jej kultu. Sama figura ulegała wiele razy częściowemu zniszczeniu i dlatego koniecznym było jej odnawianie. W ostatnich latach, po spaleniu się, konieczną okazała się jej rekonstrukcja. Kilkakrotnie zmieniał się miejsce pobytu tej figury i jej czci: Męcina Wielka, miejsce centralne kościoła parafialnego w Lipinkach, ciemna boczna kaplica, ołtarz boczny, zakrystia, kapliczka na cmentarzu przykościelnym i znów miejsce centralne kościoła parafialnego. Podobnie zmieniał się w ciągu stuleci natężenie kultu Matki Bożej Lipińskiej — od bujnego rozwoju, poprzez upadek (od końca XVIII do początków XX w.), do odrodzenia się w 1939 r. W zależności od natężenia tego kultu pozostawał zasięg terytorialny jego oddziaływania na wiernych. Zawsze była to przede wszystkim ziemia biecka i gorlicka (zwłaszcza do czasu powstania i rozkwitu sanktuarium w Kobylance), a także sąsiadujące z tymi tere-

¹⁵ Tamże, s. 1—7.

¹⁶ Tamże, s. 9, 33 nn.

nami parafie diecezji przemyskiej. Niemniej, nierzadko spotykamy czcicieli Matki Bożej w Lipinkach pochodzących z bardziej odległych miejscowości, także z zagranicy.

Uroczysta koronacja słynącej łaskami figury Matki Bożej, która odbyła się w dniu 17 sierpnia 1980 r., nie tylko potwierdziła wielowiekową cześć oddawaną Bogarodzicy w sanktuarium w Lipinkach, ale także stała się nowym czynnikiem rozwoju tego kultu.